

Katılım oranının artışı etkinlikleri ve ilişkileri sermayeleştirilmemiş insanların etkinlik ve ilişkilerinin artık sermayeleştirilmesidir. Bunun ille de bir bölgedeki sermaye-dışı (tabiki burjuva sermaye sonrası ortaya çıkan sermaye-dışlıkları da sermaye-öncesi olarak niteleyeceğinden, buna sermaye-öncesi ya da sermayecilik-öncesi diyecektir) ilişki ve etkinliklerin sermayeleştirilmesi biçiminde olması gerekmez. Kadın ve çocukların yoğun ve acımasız biçimde üretimde ölesiye çalıştırıldığı yer ve zamanlarda ortalıkta gözükmeyen feministlerin, bir yandan antik tapınak rahibeliği olarak en eski meslek olduğunu iddia ettiklerine örtülü ya da açık övgüler düzerek, diğer yandan kendini henüz sermaye süreçlerinde başkalarının hizmetine teslim etmemiş kadını aşağılayarak yürütülen kampanyalarıyla çok hırlık matah birşey olarak sevinçle karşıladıkları kadınların katılımının artışında olduğu gibi sermayenin yaygın olduğu bölgelerde nüfusun içinde dağılmış olarak bulunan sermayeye henüz alet olmamış insanların etkinlik ve ilişkilerinin sermayeleştirilmesi yoluyla da katılım oranı artırılabilir.

Katılım oranının bir üst sınırı vardır. Bu üst sınır hem ahlakî, hem de doğal olabilir. Ahlakî sınırlar aşındırılıp, ortadan kaldırılabilir, ancak iki yaşındaki çocuk çalışamaz. Hoş böyle sınırlar olmasa bile, bütün herkes çalıştığında katılım oranı bir olacaktır ve bunun üzerine çıkarılamaz. Değişken sermayenin katılım oranı artırılarak artırılması, ancak bu oranın ahlaki sınırlar dolayısıyla küçük olduğu bir dönemden başlanmak koşuluyla ve bir süreliğine mümkündür; katılım oranı doğal sınırına yaklaştığında o düzeylerin etrafında duraksar.

Türkali Mah., Beşiktaş, Kasım 2004